

Sygn. akt *I ACa 1202/16*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mariola Głowacka

Sędziowie: SA Ewa Staniszevska /spr./

SO del. Ryszard Marchwicki

Protokolant: st. sekr. sądowy Ewa Gadomska

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2017 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **Syndyka masy upadłości Centrum (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w S.**

przeciwko **M. S.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu XIII Wydział Cywilny z siedzibą w L.

z dnia 7 lipca 2016 r. sygn. akt XIII C 484/15

1. zmienia zaskarżony wyrok i:

- a) zasądza od pozwanego na rzecz powoda 109.250 (sto dziewięć tysięcy dwieście pięćdziesiąt) zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 26 września 2015 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo o odsetki w pozostałej części;
- b) zasądza od pozwanego na rzecz powoda 3.617 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego;
- c) zasądza od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) 5.463 zł tytułem zwrotu nieuiszczonej opłaty od pozwu;

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

4. zasądza od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) 5.463 zł tytułem zwrotu nieuiszczonej opłaty od apelacji.

Ewa Staniszevska Mariola Głowacka Ryszard Marchwicki

UZASADNIENIE

Powód Syndyk Masy Upadłości „Centrum (...) sp. z o. o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w S. wniósł przeciwko pozwanemu M. S. o zapłatę kwoty 109.250,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W odpowiedzi na pozew pozwany M. S. wniósł o oddalenie powództwa w całości o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych, z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego oraz kosztów uiszczonej opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił powództwo oraz obciążył powoda kosztami zastępstwa procesowego.

Podstawą powyższego rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne.

W dniu 06 września 2011 r. wpłynęło do Prokuratury Rejonowej w Stargardzie Szczecińskim zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa z art. 171 ust. 1 w zw. z art. 171 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. prawo bankowe polegającą na gromadzeniu środków pieniężnych innych osób fizycznych, prawnych lub jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, w celu udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych lub obciążania ryzykiem tych środków w inny sposób, przez nieustaloną osobę działającą za pośrednictwem stron internetowych www.centrumio.pl pod firmą Centrum (...) sp. z o.o. z siedzibą w S..

Pozwany o możliwości zainwestowania środków pieniężnych w Centrum (...) sp. z o. o. z siedzibą w S. dowiedział się z informacji uzyskanych od kolegi. Wobec podjęcia decyzji o inwestycji pozwany sprawdził przedmiotową spółkę na stronach internetowych, sprawdził również KRS, wszystkie opinie zawarte na temat spółki były pozytywne, a spółka została opisana jako rzetelna. W celu zainwestowania pieniędzy w przedmiotowej spółce, pozwany część środków pożyczyl od własnych rodziców, a przed podpisaniem umowy uzyskał informację od pracownika firmy, w co zostaną zainwestowane wpłacone przez niego pieniądze. W chwili zawarcia umowy pozwany nie posiadał wiedzy o żadnych wierzycielach Centrum (...) sp. z o. o. z siedzibą w S., a z opinii zawartych na stronach internetowych wynikało, iż przedmiotowa spółka wypłacała zysk zgodnie z umową.

Następnie w dniu (...). zawarta została pomiędzy Centrum (...) Sp. z o. o. z siedzibą w S., a M. S. umowa inwestycyjna nr(...). Poprzez zawarcie umowy z dnia 22 listopada 2011 r. Centrum (...) Sp. z o.o. zobowiązała się zainwestować środki pieniężne klienta w wysokości 35.000,00 zł, a następnie przeznaczyć środki pieniężne tytułem wpłaty na zakup pojazdu w salonie samochodowym o wartości 140.000,00 zł. M. S. zobowiązał się do pozostawienia do dyspozycji Centrum (...) Sp. z o.o. kwoty 35.000,00 zł stanowiących 25% ceny pojazdu samochodowego na okres 6 miesięcy. (...) sp. z o.o. zobowiązał się zainwestować wpłacone środki pieniężne na terenie kraju oraz oświadczyło, że powierzone środki pieniężne nie będzie lokowało na Gieldzie Papierów Wartościowych oraz Funduszy Inwestycyjnych. W § 6 umowy Centrum (...) sp. z o. o. zobowiązało się po upływie 6 miesięcy, licząc od daty zaksięgowania środków otrzymanych od pozwanego do wypłaty na rzecz salonu samochodowego ceny pojazdu w kwocie 140.000 zł. W razie wzrostu ceny pojazdu klient zobowiązał się do pokrycia we własnym zakresie nadwyżki. W razie obniżenia ceny pojazdu samochodowego Centrum (...) Sp. z o. o. zobowiązało się do zwrotu różnicy pozwanemu w terminie 14 dni.

W dniu(...) Centrum (...) sp. z o. o. przelała na rzecz spółki (...) sp. z o. o. kwotę 30.750,00 zł za zakupiony przez M. S. pojazd marki S. (...).

Następnie w dniu(...). Centrum (...) Sp. z o. o. przelało na konto pozwanego kwotę 109.250,00 zł tytułem uzyskanego wynagrodzenia z inwestycji.

Wskutek złożonego w dniu (...) wniosku wierzyciela postanowieniem z dnia 03 lipca 2012 r. Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie, Wydział XII Gospodarczy wydanym w sprawie XII GU 2/13 ogłosił upadłość dłużnika Centrum (...) Sp. z o. o. z siedzibą w S. obejmującą likwidację majątku dłużnika.

Decyzją z dnia 30 grudnia 2013r. Dyrektor Urzędu Kontroli Skarbowej w S. określił, iż Centrum (...) Sp. z o. o. w upadłości likwidacyjnej posiada stratę poniesioną w roku 2011 w kwocie 1.595.711,86 zł.

Sąd Okręgowy ustalił, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Sąd I instancji uznał, że w niniejszej sprawie nie znajduje zastosowania wskazana przez powoda podstawa prawna tj. art. 527 k.c., bowiem powód wystąpił z żądaniem zapłaty nie zaś żądaniem ustalenia bezskuteczności umowy zawartej przez pozwanego z upadłym. Wskazał przy tym, że strona powodowa nie wykazała wszystkich przesłanek warunkujących możliwość skorzystania z ochrony paulińskiej, w tym, że pozwany M. S. działał przy zawieraniu umowy z Centrum (...) Oddłużeniowym ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W ocenie Sądu Okręgowego wbrew stanowisku powoda w sprawie nie znajdował zastosowania także art. 127 ust. 1 ustawy z dnia (...) r. Prawo upadłościowe i naprawcze, bowiem wniosek o ogłoszenie upadłości złożony został w dniu (...), z kolei umowa została zawarta w listopadzie 2011r., stąd też stanowiła ona czynność podjętą poza rocznym okresem poprzedzającym złożenie wniosku o upadłość. Dodatkowo w kontekście powołanego wyżej przepisu art. 127 ust. 1 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze Sąd Okręgowy uznał, że czynność wypłaty pozwanemu zysku w wysokości określonej w zawartej przez strony umowie jest czynnością faktyczną, nie natomiast czynnością prawną. W tym zakresie wskazał, że umowa z dnia (...) przewidywała wypłatę pozwanemu wygenerowanego przez spółkę Centrum (...) Sp. z o. o. zysku w kwocie, co najmniej 140.000 zł, stąd też dokonanie wypłaty pozwanemu kwoty 109.250,00 zł nie było oświadczeniem woli w rozumieniu art. 60 k.c. i czynnością prawną w rozumieniu art. 56 k.c., ponieważ nie zmierzało do nawiązania, rozwiązania, ani do zmiany stosunku prawnego. Nadto wskazał, że w umowie z dnia (...) wysokość zysku została ściśle określona, dlatego przelew kwoty 109.250,00 zł był jedynie czynnością faktyczną. W ocenie Sądu Okręgowego w wyniku dokonania przelewu wyliczonej kwoty na wskazany rachunek bankowy, należnego pozwanemu wynagrodzenia w formie zysku, nie doszło do powstania, zmiany łączącego strony stosunku prawnego jakim była umowa współpracy pomiędzy Centrum (...) Sp. z o.o., a pozwanym. Wobec powyższego Sąd Okręgowy uznał, że świadczenia na rzecz pozwanego nie można było określić mianem czynności prawnej, gdyż świadczenie stanowi jedynie wykonanie zapisów umownych, a dłużnik nie miał możliwości przez oświadczenie woli kształtować treści tego świadczenia. Wskazał przy tym, że strony umów precyzyjnie określiły wysokość wygenerowanego zysku, ustaleniu jedynie podlegała kwestia dotycząca w jakiej wysokości zysk z kwoty 140.000 zł miał zostać wpłacony na konto salonu samochodowego.

Sąd Okręgowy uznał, że w sprawie nie zachodziła także kolejna przesłanka z art. 127 ust. 1 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze tj. aby wypłata pozwanemu zysku w kwocie dochodzonej w pozwie w rażąco stopniu przewyższała wartość wpłaconego przez powoda świadczenia, bądź aby umowa zawarta pomiędzy stronami miała charakter nieodpłatny. W tym zakresie Sąd wskazał, że sama możliwość dysponowania przez okres pół roku kwotą 35.000 zł przemawia za odpłatnością umowy. Tym bardziej, że przez okres 6 miesięcy pozwany nie otrzymywał żadnych zaliczek bądź odsetek za wpłacony kapitał. W ocenie Sądu Okręgowego powód nie wykazał, że spółka sporą część na wypłatę zysku wydatkowała z wpłacanych przez klientów środków, uznając przy tym, że pozwany w chwili zawierania umowy jak i otrzymania zysku nie miał o tym fakcie najmniejszego pojęcia.

W uznaniu Sądu Okręgowego strony nie ustalały aby wpłacony pozwanemu zysk stanowił jakiś procent odsetek. Sąd I instancji powołując się na art. 359 §2¹ i §2² kc wskazał, że wbrew stanowisku powoda, zastrzeżenie odsetek wyższych niż odsetki maksymalne nie powoduje nieważności całej czynności prawnej. Jeżeli bowiem wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne.

Sąd Okręgowy nie uznał powyższego zarzutu za zasadny, także z uwagi na wskazaną wcześniej okoliczność, a dotyczącą tego, że zysk wygenerowany przez przedmiotową spółkę nie stanowił odsetek od wpłaconej przez powoda kwoty w wysokości 35.000 zł.

Sąd I instancji ustalił, że roszczenie powoda z uwagi na przedawnienie podlegało oddaleniu. W tym zakresie powołał się na trzyletni termin przedawnienia dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej określony w art. 118 k.c. Dalej mając na uwadze regulację art. 120 § 1 k.c. zdanie drugie oraz art. 455 k.c. Sąd uznał za początek biegu terminu przedawnienia chwilę spełnienia świadczenia tj. wypłaty pozwanemu kwoty 109.250 zł to jest dzień 13 czerwca 2012 r. Z kolei pozew w niniejszej sprawie wniesiony został w dniu 16 czerwca 2016 r. (data nadania pisma na pocztę), a zatem po upływie 3 lat od dnia wypłaty środków pieniężnych pozwanemu.

O kosztach procesu Sąd orzekł w pkt. 2 wyroku na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód zaskarżając go w całości, zarzucając:

1) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału, a to poprzez przyjęcie, iż powód nie udowodnił, iż upadła spółka wypłaciła pozwanemu sporną kwotę z wpłaconych przez klientów środków, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy w szczególności dokumenty w postaci zawiadomienia z dnia (...) o podejrzeniu popełnienia przestępstwa oraz decyzji z dnia (...) Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w S. wskazują na funkcjonowanie upadłej spółki za zasadzie piramidy finansowej, która realizowała zawarte umowy w ten sposób, iż na realizację zawartych umów przeznaczała środki pieniężne wpłacane przez innych, kolejnych klientów zawierających ze spółką umowy, które z chwilą zasilenia rachunku bankowego spółki stawały się jej wyłączną własnością;

2) naruszenie przepisów postępowania, w szczególności przepisu art. 232 Kodeksu postępowania cywilnego poprzez przyjęcie, iż powód nie wywiązał się z obowiązku udowodnienia okoliczności, z których wywodzi skutki prawne, tj. poprzez przyjęcie, iż powód nie udowodnił przesłanek odpowiedzialności pozwanego z tytułu skargi pauliańskiej wynikających z przepisu art. 527 i nast. Kodeksu cywilnego w zw. z art. 131 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze, podczas gdy powód zaoferował logiczne, wzajemnie się uzupełniające dowody i twierdzenia potwierdzające, iż czynności prawnej w postaci zawartej pomiędzy upadłą spółką a pozwanym Umowie Inwestycyjnej nr F.(...) należy przypisać sankcję bezskuteczności czynności prawnej względem masy upadłości będącą przesłanką zasądzenia od pozwanego na rzecz masy upadłości otrzymanego przez pozwanego świadczenia w żadnej przez powoda wysokości;

3) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. w szczególności:

a) przepisu art. 127 ust. 1 w zw. z art. 134 ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze poprzez ich błędną wykładnię i niezastosowanie, co w konsekwencji doprowadziło do nieuwzględnienia stanowiska powoda, iż wypłacie pozwanemu w dniu 13.06.2012 r. przez upadłą spółkę środków pieniężnych w wysokości 109.250,00 zł z tytułu wykonania Umowy Inwestycyjnej nr F. (...)z dnia (...)dokonanej w okresie po dniu (...)należy przypisać charakter czynności prawnej bezskutecznej z mocy prawa w stosunku do masy upadłości z uwagi na spełnienie przesłanki rażącej nieekwiwalentności wzajemnych świadczeń;

b) przepisu art. 527 i nast. Kodeksu cywilnego w zw. z art. 134 ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze poprzez ich błędną wykładnię i niezastosowanie, co w konsekwencji doprowadziło do nieuwzględnienia stanowiska powoda, iż w niniejszym postępowaniu spełnione zostały przesłanki bezskuteczności czynności prawnej upadłego w oparciu o przepisy Kodeksu cywilnego o ochronie wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika (skargę pauliańską), tj. iż Umowa (...) nr (...) z dnia (...)obciążona jest wadą bezskuteczności wobec masy upadłości i świadczenie spełnione w wyniku jej wykonania przez upadłą spółkę na rzecz pozwanego którego w niniejszym postępowaniu dochodzi powód powinno zostać zwrócone do masy upadłości;

c) przepisu art. 528 Kodeksu cywilnego poprzez jego niezastosowanie, które doprowadziło do odmowy uznania, iż świadczeniu otrzymanemu przez pozwanego od upadłej spółki w wykonaniu Umowy (...) nr (...) z dnia (...) należy przypisać cechy bezpłatności co uzasadniało przyjęcie w niniejszym postępowaniu, iż pozwany nie może się bronić, a Sąd nie może uwzględniać twierdzeń pozwanego, iż nie wiedział lub nie mógł wiedzieć o działaniu upadłej spółki ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, bo nawet udowodnienie choćby jednej z tych okoliczności nie zwalnia pozwanego od odpowiedzialności względem masy upadłości;

d) przepisu art. 527 i nast. Kodeksu cywilnego w zw. z art. 134 ust. 1 i art. 131 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, iż roszczenie syndyka o zwrot (roszczenie o świadczenie) do masy upadłości świadczenia, które ubyło z masy upadłości na skutek czynności prawnej bezskutecznej w oparciu o przepisy Kodeksu cywilnego o ochronie wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika (skargę pauliańską) wymaga uzyskania przez syndyka wyroku prawnokształtującego wydanego w postępowaniu z powództwa o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną;

e) przepisu art. 132 ust. 3 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze poprzez jego niezastosowanie, które doprowadziło do błędnego przyjęcia, że roszczenie powoda z tytułu bezskuteczności czynności prawnych upadłego uległo przedawnieniu pomimo, iż pozew w niniejszym postępowaniu został wniesiony przez upływem dwóch lat od dnia ogłoszenia upadłości, które miało miejsce w dniu 03.07.2013 r.;

f) przepisu art. 120 § 1 zd. 2 i art. 118 kc w zw. z art. 410 § 1 i § 2 oraz art. 455 Kodeksu cywilnego poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, iż rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia należy utożsamiać z datą wypłaty pozwanemu środków pieniężnych w wysokości 109.250,00 zł w dniu (...) i od tej daty dat liczyć należy trzyletni termin przedawnienia roszczenia;

g) przepisu art. 121 pkt 4 Kodeksu cywilnego w zw. z art. 18 § 2, art. 201 § 1 oraz art. 204 § 1 ustawy Kodeks spółek handlowych poprzez ich niezastosowanie, które doprowadziło do błędnego przyjęcia, iż w sprawie doszło do przedawnienia roszczenia powoda oraz do skutecznego podniesienia zarzutu przedawnienia przez pozwanego, podczas gdy z okoliczności ustalonych w sprawie wynika, iż termin biegu przedawnienia roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia, z uwagi na brak organu uprawnionego do reprezentowania spółki w okresie od dnia 20.10.2011 r. do dnia (...) nie rozpoczął się, bowiem jak wynika z przedłożonego w postępowaniu dokumentu postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin Centrum w S. z dnia (...) w dniu (...) uprawomocnił się wyrok Sądu Rejonowego w Toruniu (sygn. akt: II K 353/11), zgodnie z którym R. O. został skazany za przestępstwa z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 297 § 1 kk., co uniemożliwiło mu pełnienie funkcji członka zarządu, a tym samym uniemożliwiło to Centrum (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. dochodzenie roszczeń z tytułu nienależnie wypłaconego świadczenia, która to okoliczność wypełnia przesłanki określone w przepisie art. 121 pkt 4 Kodeksu cywilnego;

h) przepisu art. 124 pkt 4 Kodeksu cywilnego poprzez jego niezastosowanie, które doprowadziło do błędnego przyjęcia, iż w sprawie doszło do przedawnienia roszczenia powoda oraz skutecznego podniesienia zarzutu przedawnienia przez pozwanego, ponieważ z okoliczności ustalonych w sprawie wynika, iż termin biegu przedawnienia roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia z uwagi na brak organu uprawnionego do reprezentowania spółki w okresie od dnia (...), bowiem jak wynika z przedłożonego w postępowaniu dokumentu odpisu pełnego z rejestru przedsiębiorców KRS w dniu (...) Sąd Rejestrowy wykreślił R. O. jako członka jednoosobowego zarządu spółki, a zatem termin przedawnienia roszczenia przed wniesieniem powództwa nie upłynął.

Działając na podstawie przepisu art. 368 § 1 pkt 4 w zw. z art. 381 Kodeksu postępowania cywilnego apelujący wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentów:

- postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie XIII Wydział Gospodarczy KRS z dnia 24.09.2012 r. wraz z uzasadnieniem na okoliczność zaistnienia przeszkód uniemożliwiających dochodzenie uprawnionej spółce przysługujących jej roszczeń; zawieszenia biegu terminu przedawnienia na czas trwania przeszkód oraz nierozpoczęcia biegu przedawnienia w stosunku do świadczeń spełnionych po dniu (...)

- odpisu pełnego z rejestru przedsiębiorców dotyczącego upadłej spółki z dnia (...) na okoliczność struktury kapitałowej spółki, składu osobowego organu uprawnionego do reprezentowania upadłej spółki; zaistnienia przeszkód uniemożliwiających dochodzenie uprawnionej spółce przysługujących jej roszczeń; zawieszenia biegu terminu przedawnienia na czas trwania przeszkód oraz nierozpoczęcia biegu przedawnienia w stosunku do świadczeń spółki spełnionych po dniu 20.10.2011 r.

Wskazując na powyższe powód wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości poprzez zasądzenie od pozwanego rzecz powoda kwoty 109.250,00 zł (słownie: sto dziewięć tysięcy dwieście pięćdziesiąt złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia(...) do dnia (...) oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia (...) do dnia zapłaty;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

ewentualnie na podstawie art. 386 § 1 w zw. z art. 386 § 1 pkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku poprzez odstąpienie od obciążania powoda kosztami postępowania;
- odstąpienie od obciążania powoda kosztami postępowania apelacyjnego.;

ewentualnie – w przypadku oddalenia niniejszej apelacji w całości w oparciu przepis art. 102 Kodeksu postępowania cywilnego wnoszę o odstąpienie od obciążania powoda kosztami postępowania apelacyjnego;

i ostatecznie ewentualnie, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o oddalenie w całości apelacji powoda oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. Pozwany wniósł o oddalenie wniosków dowodowych strony powodowej, jako wniosków spóźnionych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie. Ustalenia faktyczne Sądu I instancji zostały oparte na niebudzących zastrzeżeń stron dowodach z dokumentów i jako prawidłowe Sąd Apelacyjny przyjął je za własne.

Zarzut naruszenia art.233 par.1 k.p.c. odnosi się tylko do zawartego w części uzasadnienia poświęconej rozważaniom prawnym stwierdzenia Sądu I instancji , że powód nie wykazał jakoby spółka sporą część na wypłatę zysku wydatkowała z wpłacanych przez klientów zysków.

Jest on słuszny, ponieważ Sąd I instancji rzeczywiście nie uwzględnił należycie w tym względzie dowodów z dokumentów w postaci zawiadomienia z dnia (...) o podejrzeniu przestępstwa, decyzji Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w S. z dnia (...) czy w końcu faktu stosunkowo krótkiego czasu od rozpoczęcia działalności do zgłoszenia przez wierzyciela wniosku o ogłoszenie upadłości. Okoliczności związane ze sposobem gromadzenia przez upadłą spółkę środków pieniężnych na wypłaty klientom nie mają jednak istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy z przyczyn przedstawionych w dalszej części.

Do ustaleń Sądu I instancji dodać natomiast należy, że umowa z pozwanym z dnia 22 listopada 2011r. nie zawierała żadnych oznaczeń identyfikujących pojazd samochodowy, na zakup którego miała być przekazana kwota 140.000 zł oraz nazwę, adres, numer konta sprzedawcy (salonu samochodowego).

W sprawie ustalone zostało, że przelanie przez Centrum (...) sp. z o.o. na rzecz spółki (...) kwoty 30.750 zł na poczet zakupionego przez pozwanego samochodu oraz zwrot pozwanemu kwoty 109.250 zł. nastąpiło w ciągu roku od daty zgłoszenia wniosku o upadłość.

W związku z tym zasadnie apelujący zarzucił naruszenie art.127 ust. 1 i art. 134 ust.1 Prawa upadłościowego i naprawczego, które to przepisy mają zastosowanie w niniejszej sprawie na podstawie art. 536 Prawa upadłościowego, zgodnie z którym w sprawach, w których ogłoszono upadłość przed wejściem w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Błędnie bowiem Sąd I instancji ocenił, że czynności w postaci wpłaty gotówki na poczet ceny samochodu i następnie przekazania różnicy na konto bankowe pozwanego, były czynnościami faktycznymi a nie czynnościami prawnymi w rozumieniu art.127 ust.1 Prawa upadłościowego i naprawczego.

Dominujące od lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku w orzecznictwie i doktrynie jest stanowisko, że spełnienie świadczenia (także pieniężnego) w wykonaniu zobowiązania jest czynnością prawną (por. np. uchwała S.N. z dnia 3.04.1992r., I PZP 19/92; wyrok S.N. z dnia 6.11.2009r. sygn. I CSK 154/09; wyrok S.N. z dnia 24 maja 2012r., sygn. II CSK 546/11). Trafnie się w nim wskazuje, że o spełnieniu świadczenia można mówić dopiero wtedy, gdy zostanie ono zaoferowane przez dłużnika i przyjęte przez wierzyciela i – niezależnie od formy w jakiej się odbywa – ze strony dłużnika ma na celu wykonanie zobowiązania i zwolnienie się od długu, wierzyciel zaś przyjmując świadczenie na zaspokojenie określonej wierzytelności, powoduje, że wierzytelność ta gaśnie. Działania obu stron są zatem celowe, skierowane na wykonanie zobowiązania i zniesienie łączącego je stosunku prawnego, zawierają więc oświadczenia woli, które mogą być wyrażone przez każde zachowanie ujawniające wolę w sposób dostateczny (art. 60 k.c.). Spełnienie świadczenia pieniężnego w wykonaniu zobowiązania jest więc czynnością prawną.

Stanowisko to w realiach rozpatrywanej sprawy nie mogło budzić wątpliwości tym bardziej, że umowa z dnia 22 listopada 2011r. nie dość, że nie zawierała koniecznych dla wykonania zobowiązania informacji, co oznacza, że jego treść wymagała dopiero ustalenia (marka i typ samochodu, określenie sprzedawcy, numeru konta bankowego) , to nadto ostatecznie została wykonana w sposób odmienny nawet od zakładanych w umowie zasad. Nie została przecież dokonana wpłata 140.000 zł na samochód ale tylko 30.750 zł., zaś wysokość wypłaconej pozwanemu różnicy wynikała wyłącznie z wyboru przez niego pojazdu, a nie z zakładanej ewentualnie różnicy cen pojazdu.

Winno być zatem jasne, że po zawarciu umowy a przed wpłatą 30.750 zł co nastąpiło w dniu 23 maja 2012r., strony umowy złożyły dalsze oświadczenia woli dopiero kształtujące rzeczywistość, a przy tym konieczną treść umowy, która stała się podstawą przelania pozwanemu kwoty 109.250zł. Już tylko z tych przyczyn ocena Sądu I instancji, że wpłata pozwanemu kwoty 109.250 zł. była czynnością faktyczną bo ściśle określoną w umowie, w której nie pozostawiono żadnej swobody, w postaci oświadczenia woli, kształtowania treści tego świadczenia – była nieuprawniona.

Na podzielenie zasługiwały także argumenty skarżącego przeciwko ocenie Sądu I instancji, że w sprawie brak było podstaw do przyjęcia, iż wartość świadczenia upadłego nie przewyższała w rażącym stopniu wartości świadczenia przez niego otrzymanego.

Rażąco niezgodne już z powszechną wiedzą o realiach rynku gospodarczego w 2012r. i zasadami doświadczenia życiowego było założenie, że upadła spółka inwestując kwotę 35.000 zł przez 6 miesięcy z wyłączeniem Giełdy Papierów Wartościowych oraz Funduszy Inwestycyjnych, była w stanie wygenerować zysk pozwalający nie tylko na zwrot kwoty 140.000 zł. , ale także zysk własny w porównywalnej kwocie, a w każdym razie godziwej jako świadczenie własne (wzajemne). Niemożność wypracowania obrotów pozwalających chociażby na minimalny zysk, potwierdziła zresztą logicznie zasadność ,zgłoszonego w krótkim czasie od wypłaty pozwanemu, wniosku jej wierzyciela o ogłoszenie upadłości spółki.

Dodać przy tym należy, że rozważania Sądu I instancji odnośnie do wysokości maksymalnych odsetek były chybione, ponieważ jak sam zresztą zauważył, przedmiot umowy stron nie było związany z oprocentowaniem kwoty wpłaconej przez pozwanego, lecz z zyskami zakładanymi wskutek jej zainwestowania.

W końcu, na uwzględnienie zasługiwał zarzut naruszenia art. 132 ust.2 Prawa upadłościowego i naprawczego przez jego niezastosowanie oraz art. 118 k.c. w zw. z art. 455 k.c. przez ich zastosowanie. Zgodnie z przepisem szczególnym z art.132 ust.3 Prawa upadłościowego i naprawczego nie można żądać uznania czynności za bezskuteczną po upływie 2 lat od dnia ogłoszenia upadłości, chyba że na podstawie przepisów kodeksu cywilnego uprawnienie to wygasło wcześniej.

Jak już wyjaśniono, wykładnia tego przepisu nakazuje przyjęcie, że ogłoszenie upadłości stanowi zdarzenie powodujące powstanie przysługujących syndykowi masy upadłości roszczenia o zwrot tego, co w wyniku bezskutecznej względnie czynności prawnej ubyło z majątku upadłego lub do tego majątku nie weszło. Przedawnienie takiego roszczenia nie może biec przed jego powstaniem (por. no. wyrok S.N. z dnia 22.06.2007r., sygn. V CSK 106/07).

Skoro powód złożył pozew przed upływem 2 lat od ogłoszenia upadłości, to w świetle omawianego art.132 ust.3 to nie mogło być mowy o jego przedawnieniu na skutek upływu 3 lat.

Ostatecznie więc Sąd Apelacyjny uznał, że w sprawie istniały podstawy do przyjęcia istnienia przesłanek z art.127 ust.1 i art.132 ust.3 Prawa upadłościowego i naprawczego.

W konsekwencji, mając na względzie bezskuteczność względną już z mocy prawa czynności prawnej w postaci wpłaty pozwanemu kwoty 109.250 zł, Sąd Apelacyjny uznał roszczenie powoda o zasądzenie tejże kwoty za uzasadnione treścią art.134 ust.1 Prawa upadłościowego i naprawczego.

Skoro już z tych przyczyn wnioski apelacyjne powoda zasługiwały na uwzględnienie, zbędne stało się odniesienie się przez Sąd II instancji do dalszych zarzutów, w szczególności do przytoczonych na uzasadnienie ewentualnej podstawy prawnej w postaci przepisów kodeksu cywilnego o skardze paulińskiej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 par.1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w całości, z tym że za uzasadnione treścią art. 488 par.1 k.p.c. w zw. z art. 455 k.c. przy uwzględnieniu koniecznego terminu do spełnienia świadczenia przez pozwanego po jego prawidłowym wezwaniu do zapłaty, uznał roszczenie o odsetki od dnia 26.09.2015r., a nie od 15.06.2015r.

W konsekwencji, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację w części żądania o odsetkach.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 108 par.1 k.p.c., art. 98 par. 1 i 3 oraz art.113 ust.1 ustawy z dnia 28.07.2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Ewa Staniszevska Mariola Głowacka Ryszard Marchwicki

--	--	--